

APPELL

Nr. 1/2024

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Nødhjelp deles ut i Gaza

Side 4

En humanitær katastrofe i Sudan

Side 10

**Raymond Johansen besøker
Trøndelag**

Side 14

Tema:

Sanitet: Nye oppgaver i inn- og utland

Side 16-31

APPELL

Tidligere Melding, Helsa, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp
Nr. 1, 2024. Årgang 84

Postadresse:
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund
E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:
Sissel Fantoft, Cyril Bassil, Kaja
Haldorsen, Andreas Sørli, Nårstad,
Marius Sørhus, Ida Kroksæter,
Hege Bjørnsdatter Braaten.

Grafisk utforming: LO Media
Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård
Opplag: 30 262

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:
Arild Halsne, tlf.: 915 90 578
E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 16. februar

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss
på telefon 22 03 77 00, eller besøk
oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

Livreddende førstehjelp

Norsk Folkehjelp Sanitet står overfor mange utfordringer og nye spennende oppgaver. I tråd med signalene fra høstens landsmøte om økt satsing på beredskap og mer samarbeid mellom nasjonale og internasjonale programmer, reiste fire erfarne førstehjelpsinstruktører fra Norge til Cabo Delgado i Mosambik i januar. Oppdraget deres var å lære opp representanter for våre samarbeids partnere og lokale myndigheter i førstehjelp.

Befolkningen i Cabo Delgado lider under voldelige konflikter og angrep fra opprørsgrupper. I tillegg blir de stadig oftere rammet av klimakatastrofer som raserer lokalsamfunnene. Derfor er kunnskap om førstehjelp et livreddende tiltak. Målet er at prosjektet med tida skal driftes av provinsens egne førstehjelpsinstruktører. Dersom oppdraget blir vellykket, er dette en arbeidsmetode som kan overføres til flere av Norsk Folkehjelps prosjektland.

Her hjemme får Saniteten stadig flere oppdrag knyttet til tilbakevendende ekstremvær – som også her skyldes klimaendringene. Vann, vind og snø gir store utfordringer over hele landet. Flere av våre lokallag gjorde en imponerende innsats da flere omganger med ekstremvær feide inn over Nord-Norge i løpet av én uke i februar.

I sør har rekordstore snømengder i flere omganger skapt mange problemer. De lokale beredskapsmyndighetene ser stadig tydeligere at uten de frivillige mannskapene kan de ikke tilby en fullgod beredskap.

De frivillige stiller opp med snømåker, pledd og ambulanser og trår til der det trengs, enten det er en innesnødd arendalitt som trenger skyss til kreftbehandling eller en strandet bilist i Ørje som trenger noe varmt å drikke i påvente av at bilkøen løser seg opp.

I denne beredskapen spiller Norsk Folkehjelp med sine høyst kompetente og godt trente mannskaper en viktig rolle.

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHold

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: En større satsning på beredskap fører til nye oppgaver for Norsk Folkehjelp Sanitet både ute og hjemme. FOTO: NORSK FOLKEHJELP ARENDAL

AKTUELT

- 04** Umenneskelige lidelser i Gaza
- 08** Libanon: Ei kjensle av avmakt
- 10** En humanitær katastrofe i Sudan
- 14** Raymond Johansen besøker Trøndelag

TEMA: SANITET – NYE OPPGAVER I INN- OG UTLAND

- 16** Ekstraordinær innsats i snøkaos
- 20** Mosambik: Livsviktig kunnskapsdeling
- 24** Beate Liberg: Ungdomsleder med store visjoner
- 28** Haukeland får ny bil
- 30** Tromsø: Treningshelg i vinterkulda

FASTE ANNONSER

- 33** Støtteannonser
- 34** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 35** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE:

Aller lengst nord i Mosambik, i Cabo Delgado-provinsen, lærer frivillige fra Norsk Folkehjelp Sanitet bort førstehjelp og er med på å bygge opp et nettverk av ildsjeler som skal bidra til et tryggere samfunn.

Foto: Ida Kroksæter

Umenneskelige lidelser i Gaza

UTDELING AV MAT I GAZA: UAWC deler ut drikkevann, matpakker og klær for å dekke umiddelbare behov i møte med den ekstreme mat- og vannmangelen. FOTO: UAWC

Situasjonen i Gaza blir mer prekær for hver dag. I tillegg til konstante bombing og luftangrep, truer sult og sykdom det traumatiserte folket. – Krigen i Gaza er det første folkemordet i historien som blir livestreamet, sier Yasmeen El-Hasan i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon UAWC.

SISSEL FANTOFT [tekst]

Ifølge en oppdatering fra FN i begynnelsen av februar er rundt 100 000 mennesker drept, skadet eller savnet i Gaza siden krigen startet 7. oktober i fjor. Norsk Folkehjelps lokale representant for Palestina, Kelly Flynn, befinner seg i Jordan.

– Vi har nå etablert et støttekontor i Amman slik at vi kan kommunisere med våre ansatte og våre partnerorganisasjoner i Gaza. Vi er også i ferd med å ansette flere ved vårt kontor i Ramallah på Vestbredden. Slik kan vi bidra med ytterligere støtte til våre partnerorganisasjoner der, sier hun.

To ansatte i Norsk Folkehjelp har fått adgang til det felles koordineringsanlegget i Rafah sør i Gaza av FN, slik at de kan delta i

planleggingen og koordineringen av humanitær innsats på bakken.

– Jeg prøver å ha kontakt med teammedlemmene våre i Gaza hver morgen og kveld når det er mulig, sier Kelly. – Men hyppige kommunikasjonsavbrudd er vanlig i Gaza, og det siste og lengste bruddet i januar varte i mer enn ti dager. Kommunikasjonen er fortsatt ikke fullt operativ. Våre ansatte er syke, utslitte og vil bare at dette marerittet skal ta slutt.

Helsesituasjonen for innbyggerne i Gaza er hinsides kritisk. På grunn av mangel på tilgang til medisin, mat, vann og helsehjelp, kan selv rennende nese, forkjølelse og hoste utvikle seg til alvorlige tilstander, og virus spres raskt.

– Mangel på tilgang på vann gjør det også

FØR FOR MOTSTANDSKRAFT: PFU deler ut dyrefôr til bønder i Jordandalen. FOTO: PFU

LIVSVIKTIG NØDHJELP: Som følge av det israelske militærets angrep på Jenin flyktningleir, mistet 500 familier hjemmene sine og ble helt avhengige av nødhjelp. PFU har så langt delt ut mat og nødvendige varer til 339 familier. FOTO: PFU

vanskelig å ivareta personlig hygiene, sier Flynn.

Ifølge FN risikerer nå flere mennesker i Gaza å miste livet på grunn av sykdom enn på grunn av bomber og voldelige angrep på bakken.

MANGEL PÅ MATVARER. Mange av markedene i Gaza er ødelagt, slik at det ikke er mulig å få tak i livsviktige varer.

– I tillegg er inflasjonen skyhøy, og bistanden er ikke i stand til å forsyne befolkningen med tilstrekkelige basisressurser som mel og ris. Etterspørselen er rett og slett mye større enn det som måtte finnes av gjenværende forsyninger, sier Flynn. – Det er umulig å forestille seg hvordan det er å bo i Gaza nå, men folket vårt har likevel på uforklarlig vis fortsatt håp og motstandskraft. Midt i krigens redsler vet de at de må gjenoppbygge

Gazastripen for framtidige generasjoner.

Støtten fra det internasjonale samfunnet er et lite lysglimt.

– Jeg deler kontinuerlig informasjon om demonstrasjoner og støttemarkeringer for det palestinske folket i Norge og andre steder i verden. Norske myndigheter går foran med et godt eksempel når de øker støtten til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA), mens mange andre land stanser overføringene sine, sier hun.

HJERTESKJÆRENDE FORTVILELSE. Norsk Folkehjelp fortsetter arbeidet med å støtte sine partnerorganisasjoner i Palestina.

– Det mest presserende nå er å bidra til at matsituasjonen i Gaza stabiliseres. Innsats rettet mot kjønnsbasert vold, og programmet beskyttelse og beredskap for sivile i konfliktområder (CPP) er også et viktig arbeid, sier Kelly Flynn.

Selv om hun holder seg oppdatert på situasjonen i Gaza, blir det noen ganger for tøft å se TV-bildene.

– Da har jeg bare på lyden. Å se ødeleggelsen og fortvilelsen er hjerteskjærende, og det er derfor det er så utrolig å oppleve energien, kapasiteten og motet til våre palestinske partnere og våre ansatte. Jeg føler ærefrykt for dem hver eneste dag, sier hun.

HAR MISTET ALT. Abbas Milhem, daglig leder i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Palestinian Farmers Union (PFU), er basert i Ramallah på Vestbredden.

– Ord kan ikke beskrive den fryktelige situasjonen for folket i Gaza nå. Ødeleggelsene er massive, og ingen steder er trygge. Selv om The Israel Defence Forces (IDF) i begynnelsen av krigen ba innbyggerne i Gaza om å dra sørover, er luftangrepene nå konsentrert om såkalt trygge steder i sør, sier han. – Dette er ingen krig mot Hamas, men mot hele sivilbefolkningen i Gaza. Boliger og sykehus blir bombet, infrastrukturen er ødelagt og hele landbrukssektoren er rasert. Befolkningen i Gaza har mistet alt, og har verken mat, vann eller medisiner. Døde kroppar som ikke blir begravd fører til økt fare for smitte.

70 prosent av dem som er drept eller skadet i Gaza er kvinner og barn.

– Mine svigerforeldre i Gaza ble drept da huset deres ble bombet. De som fortsatt er i live sultar, og det er umulig å skaffe nok mat. Før krigen kom det minimum 500 lastebiler

med forsyninger til Gaza hver dag. Nå har behovene økt drastisk på grunn av krigen, likevel kommer det nå færre enn hundre lastebiler inn til Gaza daglig, sier han.

KONTANTSTØTTE TIL FAMILIER. Situasjonen i Gaza er katastrofal, og PFU gjør sitt ytterste for å bidra med akutt nødhjelp.

– Kontantutbetalinger er den beste måten å hjelpe folk i Gaza på nå, og vi er takknemlig for at Norsk Folkehjelp raskt fikk godkjent finansiell støtte fra norske myndigheter. Siden banksystemet i Gaza ikke fungerer, overfører vi midlene til våre styremedlemmer, som sender bidrag til folk slik at de kan ta ut penger i de minibankene som fungerer sør i Gaza, forteller Milhem.

Hittil har 445 familier mottatt 750 shekel [ca. 2200 kroner] hver.

– Den første halvdel av prosjektet har vært vellykket, og nå har vi mottatt midler slik at vi kan starte runde to. Selv om 445 familier av en befolkning på 2,2 millioner høres lite ut, føler vi i det minste at vi gjør noe for at disse familien kan dekket sine primærbehov.

MISTER LEVEBRØDET. Parallelt med krigen i Gaza, er PFU også svært bekymret over situasjonen på Vestbredden

– Før krigen jobben om lag 200 000 palestinere i Israel. De siste fire månedene har de ikke hatt adgang, og har derfor mistet sine levebrød. I tillegg har 150 000 ansatte i statlige palestinske myndigheter ikke fått lønn fordi israelske myndigheter har stanset overføringene. Hvis vi anslår at hver familie består av fem personer, betyr dette at 1,7 millioner personer på Vestbredden har mistet inntekten sin, sier Milhem.

Totalt bor det 2,5 millioner palestinere på Vestbredden.

– Mange av de øvrige jobbet i kafeer, restauranter og supermarkeder som nå er stengt, slik at de fleste arbeidsplassene i de palestinske byene er borte. Arbeidsløsheten på Vestbredden er oppe i 80 prosent, og mat sikkerheten er truet, opplyser han.

BRUTALE BOSETTERANGREP. Aggressive angrep fra israelske bosettere på Vestbredden har økt fra tre til elleve i gjennomsnitt hver dag siden krigen startet.

– Bosetterne utnytter situasjonen for å gjennomføre en plan om å fordrive palestin-

BEDUINER: PFU deler ut mat, dyrefôr, telt og hygieneartikler i en beduinleir i al-Morajat. Beduinbefolkningen er blant de mest sårbare gruppene på Vestbredden. FOTO: PFU

REFORM: Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon forbereder matutdeling til folk fra Gaza som sitter fast på Vestbredden etter krigsutbruddet. FOTO: REFORM

ske bønder fra hjemmene deres. I Område C er olivenproduksjon den største jordbrukssektoren, men halvparten av de palestinske bøndene har ikke fått tilgang til olivenlundene sine og årets innhøsting, forteller Milhem.

Dagens israelske regjering er den mest høyreekstreme i historien. Myndighetene deler ut maskingevær til bosetterne og oppfordrer dem til å angripe palestinske bønder, kan Milhem fortelle. Bare i løpet av januar har PFU dokumentert 20 bosetterangrep på Vestbredden.

– Bosetterne raserer den palestinske

jordbrukssektoren på Vestbredden til øredøvende stillhet fra verdenssamfunnet. De holdes ikke ansvarlige for sine kriminelle handlinger.

Milhem er fortvilet over at verdenssamfunnet ikke legger mer press på israelske myndigheter for å få slutt på krigen.

– Svigerinnen min i Gaza spiser ett måltid annenhver dag. Hele verden er vitne til det som foregår, likevel skjer det ingenting. Det er uforståelig for oss at Ukraina får ubetinget støtte fra Vesten, men ikke Palestina. Selv om vi ikke er født med blondt hår og blå øyne er vi også mennesker som kjemper for vår frihet. Hvor mange barn må dø i Gaza før verden reagerer, spør Abbas Milhem.

ØKENDE POLARISERING. Oday Karsh er daglig leder i REFORM [The Palestinian Association for Empowerment and Local Development]. Organisasjonen tar ikke bare til orde for at det internasjonale samfunnet skal gripe inn for å sikre livene til palestinere på Gazastripen og Vestbredden, men oppfordrer dem også til å ta tak i de underliggende årsakene til konflikten.

– Massakrene i Gaza siden 7. oktober er fortsettelsen av to tiår med okkupasjon. Israels blokade av Gaza i 2007 drepte håpet blant befolkningen og ødela mulighetene for fredelige løsninger, fastslår han.

REFORM forsøker å styrke motstandsdyktigheten til folket i Gaza gjennom ulike tiltak.

– Matmangelen fører til at svartebørsen kontrollerer alt. Inflasjonen er hinsides, og Israel bruker sult for å oppnå politiske mål. Hvis ikke verdenssamfunnet snart våkner og presser på for fredelige løsninger, vil det få konsekvenser i tiår framover. Det som skjer i Gaza nå bryter med menneskerettighetene og Genèvekonvensjonene, og bidrar til å legitimere angrep på sivile. Alt skjer med støtte og beskyttelse fra USA, men møtes også med øredøvende stillhet fra det internasjonale samfunnet, sier han.

VITNER TIL FOLKEMORD. Støtten fra folk som inntar gatene verden rundt og krever handling fra sine regjeringer varmer, forteller Oday Karsh, og trekker dessuten fram norske og spanske myndighet som forbilder.

– Land som fortsetter å la Israel angripe Palestina svikter ikke bare oss men sine egne lover og verdier, og bidrar til økt polarisering mellom øst og vest, sier han.

REFORM gir blant annet psykososial støtte til kvinner og barn.

– Disse barna vil fortsatt slite med traumer, men de fortjener en trygg framtid. Det som trengs nå, er en stans i aggresjonen i Gaza og at vi kan komme i gang med hjelpearbeidet. Vi er vitne til et folkemord, og kan ikke bare sitte stille og se på at det skjer. Mediene bidrar til polariseringen ved å unnlate å fortelle om hovedårsakene til konflikten. Politikere og journalister må begynne å se seg i speilet og innse at de bidrar til at tusenvis av mennesker dør, sier Karsh.

Samtidig takker han alle mennesker som støtter det palestinske folket.

– Gjennom å demonstrere og presse sine lands myndigheter til handling, kan de bidra til redde liv, legger han til.

KLASSISK ETNISK RENSING. Også UAWC [Union Of Agricultural Work Committees] har sitt hovedkontor i Ramallah på Vestbredden. Politisk rådgiver Yasmeen El-Hasan er sjokkert over at verdenssamfunnet ennå ikke har nådd sin tålegrense for det som skjer i Gaza.

– Vi som holder til på Vestbredden får ikke bevege oss fritt, og har ingen mulighet til å møte våre folk i Gaza. Med stadige strømbudd er det svært vanskelig å ta vare på dem herfra, sier hun.

Ved UAWCs kontor i Gaza er det 35 ansatte.

STOPP SULT-KAMPANJEN: UAWC-kampanjen har nådd ut til omtrent 38 500 familier, totalt rundt 231.000 individer, i de nordlige, sørlige og midtre områdene av Gaza. FOTO: UAWC

En ble drept med hele familien sin i begynnelsen av krigen, og alle har fått hjemmene ødelagt og er fordrevet.

– Infrastrukturen i Gaza er fullstendig ødelagt, og alt skjer med hensikt. Okkupasjonsmakten prøver å gjøre Gaza ubeboelig – dette er klassisk etnisk rensing. Hvor mange palestinske liv må gå tapt før verden anerkjenner at det foregår et folkemord, spør hun.

DEHUMANISERING AV PALESTINERE. Til tross for de umenneskelige lidelsene i Gaza, og også på Vestbredden, fortsetter UAWC sitt arbeid.

– Vi gjør hva vi kan for å støtte motstandskraften i våre lokalsamfunn, spesielt på landsbygda, sier El-Hasan, og forteller at palestinere finner styrke i solidariteten fra folk i mange land.

– Vi er vitne til tidenes største massemobilisering for Palestina. Vi palestinere har lært oss å ikke stole på noen globale maktinstitusjoner fordi historien har vist at de ikke bryr seg om oss. Dette er det første folkemordet

i historien som blir livestreamet – det er grusomt, men sant, sier hun.

El-Hasan trekker fram dehumanisering av palestinere som en av Israels taktikker for å normalisere at palestinere blir drept.

– Det som skjer i Gaza er planlagt og villet av israelske myndigheter, og kunne vært stanset for lenge siden om det internasjonale samfunnet hadde mobilisert. Okkupasjonsmakten utnytter også oppmerksomheten rundt folkemordet i Gaza som dekke for å fortsette kolonialiseringen av Vestbredden, sier hun.

El-Hasan er både palestinsk og amerikansk statsborger, og får derfor krav om skatteinnbetalinger fra USA.

Det er fryktelig å tenke på at mine skattepenger går til militær støtte til Israel og blir brukt på våpen som dreper mitt folk. Det eneste lyspunktet vi har nå er den internasjonale solidariteten og støtten fra folk til folk, sier hun.

Ei aukande kjensle av a

– Sidan 7. oktober har det vorte umogleg for meg å utføre «normale» aktivitetar av noko slag. Eg orkar ikkje å trene, eg greier ikkje å ete, eg går ikkje lenger ut med venner. Denne verda kjennest ikkje lenger som vår. Eg er ute av stand til å halde fram med daglegdagse gjere-mål fordi heile merksemda mi er retta mot Gaza.

CYRIL BASSIL (tekst og foto)
Oversatt til nynorsk av: LARS MOA

Youssef Qadura [24] bur i Badawi-leiren nord i Libanon saman med foreldra og fire søster. Han fortel at han og vennene hans er fullstendig overvelda og knuste av bilda som kjem frå Gaza. Det er for mykje å hanskast med og vanskeleg å sette ord på. Smerta er tydeleg i auga hans.

– Som ung palestinsk mann i Libanon er eg sjokkert over å vere vitne til korleis verdas regjeringar, som hevdar å støtte dei mest sårbare, no vender seg mot våre brør og søster i Palestina, seier han.

Youssef er også redd for korleis situasjonen vil utvikle seg for dei palestinske flyktningane i Libanon som lever utan grunnleggjande menneskerettar – statslause og utestengde frå ei rekke yrke. Dei har heller ikkje rett til å eige eigen bustad.

– Å vere vitne til hendingane i Gaza, aukar mi kjensle av hjelpeløyse. Palestinarar er ikkje aksepterte som borgarar i Libanon, så kva ventar oss i morgon, viss det da blir ein morgondag? Kva skjer med dei få rettane vi har?

BØNN TIL POLITIKARNE: – Kva ventar de på før de tar grep og beskyttar barna som døyr i Gaza? Offera i Gaza hovudsakleg er barn og sivile. Kor lenge skal de vente med å forsvare dei, spør Youssef Qadura.

Korleis vil framtida vår sjå ut viss Libanon også blir angripe?

MISTA ALL TILLIT. Etter studiar i HR og personalleiing i Den tyrkiske republikken Nord-Kypros, arbeidde Youssef i hjelpeorganisa-

sjonen ANERA, og var seinare prosjektsistent hos den humanitære FN-organisasjonen UNRWA. Nå leiter han etter ein ny jobb.

– Men dei siste månadane har verdas manglande solidaritet med palestinarane ført til at eg fullstendig har mista tilliten til dei

vmakt

DEMONSTRER I SOLIDARITET MED PALESTINA: Som ung palestinsk mann i Libanon er Youssef sjokkert over å vere vitne til korleis verdas regjeringar, som hevdar å støtte dei mest sårbare, no vender seg mot brør og søstrer i Palestina.

som seier at menneskerettane er viktige. Eg begynner å lure på korleis det egentlig står til med menneskeslekta, seier han.

Familien har slektningar i Gaza og skriv til dei kvar dag. Men det kan ta lang tid før dei får svar.

– Mor mi spurde ein av slektningane sine: «Korleis går det med barna dine?» Og ho svara: «Eg veit ikkje. Eg har spreidd dei på forskjellige stader slik at viss det kjem eit åtak, vil dei ikkje alle døye.» Det er uuthaldeleg for oss å høyre og oppleve dette.

DET FINST LYSPUNKT. Sjølv om Youssef Qaduras tiltru til det internasjonale samfunnet er sterkt svekka, finn han framleis nokre lyspunkt.

– Norsk Folkehjelp er ein av svært få organisasjonar som verkelig er der for oss og viser solidaritet gjennom praktisk handling. Eg håpar at organisasjonen framleis vil gjere ein innsats for palestinarane si sak og fungere

som brubyggjarar mellom andre internasjonale aktørar og oss.

– Kva er budskapet frå palestinsk ungdom til maktthavarane i verda?

– Menneskerettane er universelle og gjeld alle. Eg ber den norske regjeringa om å minne statsleiarar i alle land om at vi også er menneske som fortener disse rettane. Til politikarane stiller vi spørsmålet: «Kva ventar de på før de tar grep og beskyttar barna som dør i Gaza? Vi ser at offera i Gaza hovudsakleg er barn og sivile. Kor lenge skal de vente med å forsvare dei?»

– Og viss du skulle sende ei oppfordring til norske ungdommar?

– Som nordmann er du fødd med tilgang på verktøy som kan gjere draumane dine til røyndom. Da er det viktig at du skaffar deg nok kunnskap om land i verda der ungdom ikkje har dei same moglegheitene, som Palestina eller Libanon. Vi oppfordrar deg til å støtte oss og påverke dei som styrer. Vi håpar

UTDANNING FRÅ KYPROS: Youssef Qadura har studert HR og personalleing i Den tyrkiske republikken Nord-Kypros,

på at solidariteten mellom norsk og palestinsk ungdom blir styrka, spesielt i desse ekstremt utfordrande tidene. I fellesskap kan vi fremje empati og forståing, og finne fram til moglege løysingar.

BADAWI FLYKTNINGLEIR

- Etablert av UNRWA i 1995
- Fem kilometer nord for byen Tripoli
- Over 16 500 registrerte flyktningar [2016]
- Majoriteten er mellom 13 og 40 år
- Seks barneskolar, en ungdomsskole og en barnehage
- Ett helsesenter

Humanitær katastrofe i Sudan

Krigen mellom regjeringshæren og RSF-militsen i Sudan har til nå krevd mer enn 12 000 liv og drevet åtte millioner mennesker på flukt, ifølge FN. – Den humanitære krisen i Sudan blir stadig verre, sier Norsk Folkehjelps landdirektør Michelle D'Arcy.

SISSEL FANTOFT [tekst]
NORSK FOLKEHJELP SUDAN [foto]

Norsk Folkehjelp etablerte kontor i Sudans hovedstad Khartoum i 2022, for å støtte lokale organisasjoner i overgangen til et demokratisk styre etter at president Omar al-Bashirs 30 år lange diktatur ble styrtet i et militærkupp i 2019. Da ble det innført et midlertidig styre som besto av sivile og militære representanter.

Etter et nytt militærkupp i oktober 2021 ble statsminister Abdalla Hamdok tatt til fange av kuppmakerne. Kuppet var et samarbeid mellom regjeringshæren SAF og den paramilitære styrken RSF. 15. april 2023 begynte de to militærstyrkene å kjempe mot hverandre i en kamp om makten i landet.

UNGDOM: Norsk Folkehjelp-partner og ungdoms-initiativ i Al Jazeera-staten holder et lite møte for å diskutere hvordan man kan avslutte krigen.

– Etter revolusjonen i 2019 var det en periode med håp om en mer demokratisk framtid for Sudan. I 2021 laget Norsk Folkehjelp et program for å støtte sivilsamfunns-aktører fra prodemokratiske bevegelser i overgangen til demokrati. Etter kuppet i oktober 2021 fortsatte vi å jobbe med programmet, og vi åpnet kontoret i Khartoum i 2022. Vi samarbeider i hovedsak med grasrotorganisasjoner ledet av ungdom og kvinner, forteller Michelle D'Arcy.

LIVREDDENDE STØTTE. Krigen som brøt ut i april i fjor har forferdelige konsekvenser for sivilsamfunnet i Sudan, med drap, vold, seksuell vold, stengte sykehus og skoler, millioner av mennesker drevet på flukt og internasjonale bistandsorganisasjoner som har trukket seg ut av landet på grunn av den farlige situasjonen. Michelle D'Arcy leder nå Norsk Folkehjelps arbeid i Sudan fra et midlertidig kontor i Kenyas hovedstad Nairobi.

– Siden krigen brøt ut, jobber våre partnere mer i retning av nødhjelp og humanitær bistand. Dette er sudanske sivile som organiserer seg i ulike former for å hjelpe sine lokalsamfunn med tilgang til den humanitære støtten som trengs. Det er frivillige som setter egen sikkerhet i fare for å hjelpe sine medborgere, sier D'Arcy.

MAT TIL MENNESKER PÅ FLUKT:
 Frivillig på felleskjøkkenet drevet av ERR [Emergency Response Rooms] i Jerif West, Khartoum, 2023.

STRATEGIMØTE: Ungdom diskuterer behovet for å danne et ungdomsnettverk for å få slutt på krigen i et strategimøte støttet av Norsk Folkehjelp i Ugandas hovedstad Kampala i oktober 2023.

LIVREDDENDE STØTTE: Distribusjon av NFler [Non-food items] ved ERR [Emergency Response Rooms] i Zam Zam IDP Camp i Nord-Darfur i desember 2023.

Emergency Response Rooms [ERR] er etablert mange steder i Sudan, hvor hundrevis av frivillige gir livreddende støtte i områder som er vanskelig tilgjengelig for internasjonale bistandsaktører.

– De bidrar med alt fra å starte suppekjøken, restaurere vann- og elektrisitetsinstallasjoner, støtte ofre for seksuell vold, etablere klinikker og skaffe medisiner til å forsyne sårbare husholdninger med mat, forteller D'Arcy.

Fem ansatte er i dag tilknyttet Norsk Folkehjelps Sudan-kontor. En av dem er Haider Abugaid som selv er fra Sudan, men som nå

holder til i Ugandas hovedstad Kampala. Han jobbet tidligere i Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon Adeela, som ble etablert i 2018 og ledes av ungdom.

– Vi jobber blant annet med grasrotorganisasjoner i Khartoum og Darfur, som kvinnegrupper og fellesskapsbaserte organisasjoner som driver lokalt hjelpearbeid og skaffer til veie husly, mat og vann, i tillegg til å bidra med psykososial støtte, forklarer han.

FARLIG FOR FRIVILLIGE. Norsk Folkehjelp bidrar også med kontantbeløp som fordeles til husholdninger av lokale grupper.

KRIGSMOTSTAND: Nei til krig- og Ja til fred-tegn fra Al Jazeera ungdomsmøte.

– Det finnes ikke noe operativt banksystem i Sudan nå, og den eneste måten vi kan overføre finansiell støtte på er via Bank of Khartoums bank-app. Gruppene sender en enkel søknad til oss, og vi forventer minimal rapportering tilbake. Vi forstår at Sudan er i en krigssituasjon og at det er farlig å bevege seg rundt, derfor er det vanskelig å kreve normal dokumentasjon, forteller D'Arcy.

Flere grupper i Darfur poster i stedet bilder og kvitteringer på Facebook for å dokumentere hva pengene er brukt til.

– De er imponerende kreative. Situasjonen bidrar til nye og innovative måter å jobbe på. Vi har så langt støttet 2000 husholdninger finansielt i Khartoum og Darfur, sier hun.

Regjeringshæren har forbudt alt frivillig arbeid knyttet til den prodemokratiske bevegelsen, og sivile grupper blir utsatt for trusler og anklager om at de støtter militsen.

– Det har ført til at situasjonen er farlig for mange frivillige, som derfor har forlatt landet. Alle som uttrykker at de er imot krigen og kjemper for fred, blir oppfattet som motstandere av regjeringen, forklarer Abugaid.

MÅ SIKRE TRYGGE KORRIDORER. Norsk Folkehjelp anslår at antallet mennesker som drevet på flukt i virkeligheten er mye høyere enn FNs anslag på åtte millioner.

– Grensen til Egypt er stengt, men flyktninger smugles fremdeles inn i landet. Om lag én million mennesker har flyktet over grensen til Sør-Sudan. Mange har også dratt til Tchad, Uganda og Kenya. Disse flyktningene får minimal støtte, og jeg er bekymret for deres situasjon, sier D'Arcy.

Norsk Folkehjelp oppfordrer derfor det internasjonale samfunnet til å sikre trygge korridorer inn til Sudan, slik at nødhjelpen kommer fram.

– Selv om vi bidrar med penger, finnes det

TALER TIL AFRICAN UNION: SYN-medlem [The Sudanese Youth Network for ending the war and establishing a democratic civil transformation] Israa Saed taler på et AU Women Peace and Security-møte i Addis Abeba i desember 2023 om problemene kvinner og ungdom møter i konflikten i Sudan.

mange steder ingen markeder hvor folk kan kjøpe det de trenger.

UNGDOM MIDT I KRIGEN. Krigen mellom regjeringshæren og RSF-militsen har ført til økende polarisering i Sudan.

– Begge sider prøver å rekruttere nye tilhengere, og for unge menn er situasjonen spesielt farlig. Mange unge mennesker har ikke annet valg enn å bli med på en av sidene for å overleve, sier Haider Abugaid.

Norsk Folkehjelp støtter også ungdomsnettverk som jobber mot polarisering og hatprat.

– Medlemmene i disse nettverkene har bakgrunn fra flere steder i Sudan. Vi jobber

nå med å organisere en konferanse i Nairobi, med deltakere fra blant andre Youth Network for Stopping the War and Establishing a Democratic Civilian Transformation, som arbeider for fred og sivil fellesskap for bedre styring. Dette er unge sudanere som midt i krigen driver humanitært arbeid og lokal nødhjelp. De er virkelig en kraft å regne med, sier D'Arcy.

TID FOR EKTE SOLIDARITET. 70 prosent av Sudans innbyggere er under 30 år, mens lederen for regjeringshæren, general Abdel Fattah al-Burhan og RSF-leder Mohammed Hamdan Dagalo er henholdsvis 63 og 50 år gamle.

– De bruker unge mennesker til å krige for seg, mens de selv er i siste kvartal av livet. For Norsk Folkehjelp representerer ungdommen framtida i Sudan, derfor er vi opptatt av å støtte initiativer som myndiggjør dem og sikrer dem en plass ved forhandlingsbordet når krigen tar slutt og Sudans framtid skal formes, sier Michelle D'Arcy.

– Det er på tide å tenke annerledes og radikalt om vårt engasjement og støtte til Sudan. Det er tid for ekte solidaritet – som ikke bare gir livreddende støtte, men som gjør det med en avkolonisert tilnærming som respekterer kapasiteten og viljen til det sudanske folket til å hjelpe seg selv, legger hun til.

FAKTA SUDAN

- Afrikas tredje største land i areal, med 48 millioner innbyggere.
- Klimaet varierer fra tørt ørkenklima i nord til tropisk og fuktig i sørøst. Landet er svært utsatt for tørke.
- Styrt av et egyptisk-britisk samarbeid fram til landet ble selvstendig i 1956. Har siden vært preget av borgerkrig. Siden 2003 har det pågått en borgerkrig i provinsen Darfur.
- I 2011 ble Sudan delt, da Sør-Sudan løsrev seg og ble en egen stat.
- Manglende infrastruktur og tilgang til elektrisitet og sanitære forhold, er gjennomgående mange steder i Sudan. Rettsvesenet og utdannings- og helsesektoren fungerer også dårlig.
- President Omar al-Bashir styrte landet som et diktatur fra et kupp i 1989 til han ble avsatt av militæret i 2019.
- En overgangsregjering skulle styre landet fram til 2022, men ble avsatt av et militærkupp høsten 2021. I april 2023 brøt det ut kamper mellom regjeringsstyrkene og den paramilitære gruppen RSF.
- Norsk Folkehjelp åpnet kontor i Khartoum i 2022 og startet et program for å støtte sivilsamfunnsorganisasjoner ledet av kvinner og ungdom. Målet er å bidra til et fredelig Sudan med rettferdig fordeling av makt og ressurser og reduserte sosiale og politiske ulikheter.
- Norsk Folkehjelp samarbeider tett med lokale partnere som Waey Organization, Adeela og Nogara Project.

KILDER: FN-SAMBANDET OG NORSK FOLKEHJELP

ARTIST OG AKTIVIST: Mohamed Adam, sudansk artist og medlem av SYN [The Sudanese Youth Network for ending the war and establishing a democratic civil transformation], opptrer på et SYN-samfunnsarrangement i Nairobi i januar 2024.

Med toppsjefen til Trøndelag

Etter en halv uke på jobb som generalsekretær i Norsk Folkehjelp, dro Raymond Johansen til Trøndelag for å møte lokallagene der. – Imponerende engasjement og flotte folk, sier Johansen.

KAJA HALDORSEN [tekst]

Ved ankomsten til Malm i Steinkjer denne første fredagskvelden i 2024, blir han ønsket varmt velkommen av lederen i Norsk Folkehjelp Malm, Walfred Andersson. Laget er travelt opptatt med å arrangere det ukentlige treffet for tilflyttere. Nå er de fleste av dem flyktninger fra Ukraina. Fra kveldsmørket strømmer det inn barn og voksne. Barna finner raskt hverandre i lek, mens de voksne får tid til å prate og dele erfaringer.

– Her skal alle få støtte og mulighet til selv å bidra. Kommunen tilrettelegger for det mest grunnleggende for tilflytterne, men for å skape seg et liv trengs det mer enn tak over hodet, sier Andersson. – Vi kan tilby mange ulike aktiviteter til folk som er nye i bygda. Spørsmålet å stille seg er, hvordan ville du selv ha ønsket å bli møtt i et nytt land?

RAYMOND JOHANSEN

- › Kom til Norsk Folkehjelp i januar 2024 etter åtte år som byrådsleder i Oslo.
- › Har mye erfaring fra internasjonalt arbeid, blant annet som statssekretær i UD og generalsekretær i Flyktninghjelpen.
- › Har lang erfaring fra å jobbe med en bred medlemsorganisasjon som partisekretær i Arbeiderpartiet.

UKRAINA: Raymond Johansen møtte Halyna og Omelian Stasula. De kom fra Ukraina med sin datter for halvannet år siden. Walfred Andersson var en av de første ekteparet møtte når de kom til Malm. FOTO: KAJA HALDORSEN

SPRÅK OG SAMHOLD. Etter å ha hilst på alle, setter Raymond Johansen seg ned med Halyna og Omelian Stasula. De kom fra Ukraina med sin [nå] 12 år gamle datter Anastasia for halvannet år siden.

– Da vi først kom til Norge, trodde vi krigen skulle være over på kort tid. Likevel var det viktig å lære seg språket og å bli kjent med folk, sier Halyna Stasul på stadig norsk.

Hun er pedagogutdannet fra Ukraina og jobber nå i barnehagen i Malm.

– Walfred og de andre i Norsk Folkehjelp var noen av de første vi møtte, og det var en god start. Denne møteplassen har vært utrolig viktig for å øve på norsk og få et nettverk på et nytt sted i et nytt land, sier hun.

Mannen hennes, Omelian, arbeidet i servicenæringen og med eldre hjemme i Drohobysk-distriktet. Nå jobber han i kommunen og fungerer som uoffisiell tolk for nye tilflyttere fra Ukraina på Norsk Folkehjelps treff.

Datteren Anastasia snakker klingende trøndersk, men følger fremdeles undervisningen i Ukraina for å vedlikeholde toppkarakterene sine. Familien har funnet seg godt til rette i Malm, mye på grunn av lokallaget til Norsk Folkehjelp.

REDDER DEM SOM IKKE TROR AT DE ØNSKER LEVE.

En gnistrende vintermorgen lover godt for besøket hos Norsk Folkehjelp Stjørdal dagen etter. Over 20 engasjerte frivillige har møtt opp i lagets lokaler for en prat med den nye generalsekretæren. Jørgen Einarsve Aunet er leder for laget, og tegner og forteller om søk- og redningsarbeidet i Norge.

– Norsk Folkehjelp Stjørdal ble reetablert i 2018, og siden har vi bygget opp et aktivt og kompetent lag. Vi er med på mange søk- og redningsoppdrag – flere av dem etter personer med demens og folk med økt selvmordsrisiko. Av den siste gruppa er det 80 prosent som ikke gjentar forsøket på å ta sitt eget liv, sier han.

Etter god oppvarming med smørbrød og kaffe, er det på tide å få på seg varme klær og bli med ut på øvelse i søk etter en savnet person. De frivillige blir organisert i grupper, og frakter gjester og utstyret effektivt ut til et skogholt i nærheten med snøskuter og ATV.

På stedet der øvelsen skal foregå, er det plassert en dukke som den savnede «personen». Ikke lenge etter kommer gruppene i formasjon gjennom nysnøen. Det tydelige ropet «funn» får de frivillige til å agere som

REETABLERT: Leder for Norsk Folkehjelp Stjørdal, Jørgen Einarsve Aunet forteller om lokallaget som ble reetablert i 2018 og nå er et aktivt og komerent søk- og redningslag. FOTO: ANDREAS SØRLIE NÅRSTAD.

SAVNET: Raymond Johansen fikk være med Norsk Folkehjelp Stjørdal ut på øvelse i søk etter en savnet person. FOTO: ANDREAS SØRLIE NÅRSTAD

et samstemt lag. Helsetilstanden skal sjekkes, deretter gjøres de rette tiltakene for å hindre nedkjøling, og behandlingen av eventuelle skader settes i gang. I dag fikk ikke funnet store konsekvenser, men slike øvelser bidrar til at de frivillige i Norge finner og redder hundrevis av mennesker hvert år.

GODE INNSPILL. Søndag morgen er det tidlig opp for å møte representanter fra Norsk Folkehjelp Trondheim, Norsk Folkehjelp Nardo og LO Trondheim på kaffe i Folkets Hus, der også kontorene til Norsk Folkehjelp er. De gir nyttige innspill om bredden og frivilligheten i lokallagene, og det viktige samarbeidet med fagbevegelsen.

Da Raymond Johansen ble lansert som

UKENTLIG TREFF: Lokallaget i Malm arrangerer det ukentlige treffet for tilflyttere. Nå er de fleste av dem flyktninger fra Ukraina. Innstrømmer det inn barn og voksne. Barna finner raskt hverandre i lek, mens de voksne får tid til å prate og dele erfaringer. FOTO: KAJA HALDORSEN

ny generalsekretær i Norsk Folkehjelp, fortalte han at han den første tiden ville utnytte det at han hadde fått utdelt to ører og en munn.

– Det er viktig og inspirerende å få høre, se og oppleve alt det flotte arbeidet Norsk Folkehjelps lokallag står for i det norske samfunnet. Jeg er sikker på at vi skal legge enda bedre til rette for frivilligheten i årene framover, sier han.

I neste nummer av Appell kan du bli bedre kjent med den nye generalsekretæren og lese mer om hans motivasjon og retning for Norsk Folkehjelp de kommende årene.

Ekstraordinær innsats i snøkaoset

Den siste dagen i oktober 2023 sto trafikken stille i mange timer på E18 ved Ørje, i retning Sverige. Snøføyke og kulde gjorde situasjonen utrivelig for bilister og busspassasjerer. På tampen av året ble det kaos i Sør-Norge da snøen fortsatte å lave ned i en hel uke. Norsk Folkehjelps lokallag i Follo og Arendal høstet nye erfaringer da de ble kalt ut i Norges uforutsigbare vintervær.

NESTEN UOVERKOMMELIG: I over en uke var Norsk Folkehjelp Arendal i beredskap for Arendal kommune. Hovedoppgaven var å få hjemmesykepleien frem til pasientene sine. De første to dagene/kveldene hjalp heldigvis flere fra Norsk Folkehjelp Åmli til med den nesten uoverkommelige oppgaven.

FOTO: NORSK FOLKEHJELP ARENDAL

MARIUS SØRHHUS [tekst]

På E18 innser politiet at mange av bilistene begynner å bli kalde, sultne og tørste etter ti-tolv timer i kø.

– Det var nok en operasjonssentral som ikke var helt sikre på hva de bestilte, sier Harald Wisløff, operativ leder i Norsk Folkehjelp Follo, om alarmen som kom fra politiet. – Men det de visste var at det var masse mennesker ved Ørje som satt fast i uværet.

Wisløff, som er vaktleder denne dagen, begynner å kalle inn mannskaper. Han skjønner at politiet selv ikke har full oversikt eller kontroll over situasjonen. Det var bare å komme seg av gårde!

FLERE KILOMETER MED STILLESTÅENDE KØ.

Etter å ha sjekket fastkjørte biler og blant annet vært inne i en buss med en gjeng sinte svensker, forstår Harald Wisløff at situasjonen er så komplisert at han må trekke seg tilbake fra operativt arbeid. De får sperret for motgående trafikk, og det blir opprettet en kommandoplass i de to kjørefeltene mot Norge, så Wisløff kan lede oppdraget fra en bil langs køen.

– Det var viktig å få oversikt over hvem som hadde behov for hjelp, sier han. – Mange frøs og var veldig sultne og tørste.

Det var mye langtransport i køen, men disse sjåførene hadde det stort sett helt fint inne i førerhusene sine. Røde Kors kom med vann som de delte ut sammen med Folkehjelpa. Situasjonen var lenge kaotisk, med få politiressurser som ikke hadde oversikt over folks medisinske tilstand, ifølge Wisløff. Derfor varslet han flere folkehjelpslag da han sendte ut alarmen, også fra Norsk Folkehjelp Sør-Øst på andre siden av fjorden.

– Vi fikk ikke ambulanse til stedet, for både ambulansetjenesten og politiet i distriktet hadde allerede en enorm mengde andre oppdrag. Vi fikk derfor tilkalt beredskapsambulanse til Norsk Folkehjelp Oslo, som også hadde en del ambulansetepper. Det var kjærkomment.

NORSK FOLKEHJELP REDDER DAGEN. Harald Wisløff har lang erfaring fra utfordrende oppdrag, blant annet under raset på Gjerdrum og som instruktør i søk og redning. Han mener at Marker kommune burde ha satt krisestab denne dagen.

– Det skjedde ikke, men det burde ha

↑ **KOORDINERTE:** Norsk Folkehjelp Follo prioriterte hvem som trengte hjelp, og koordinerte det kompliserte arbeidet med å sørge for at kommunikasjonen mellom alle aktører over Nødnett fungerte som det skulle. FOTO: NORSK FOLKEHJELP FOLLO

↑ **FØR BRØYTEBILENE:** Frivillige fra Norsk Folkehjelp Arendal sto tidlig opp for å måke biler fri for snø, kjempe seg gjennom snømassene, før brøytebilene rakk å komme, for å bistå hjemme-sykepleien i Arendal Kommune. FOTO: NORSK FOLKEHJELP ARENDAL

skjedd. Det er en erfaring å ta med seg for både kommunen og politiet. Vi burde vært varslet tidligere, sier han. – Hvis det for eksempel hadde blitt behov for en masse-evakuering, må det være tilgjengelige lokaler som folk kan evakueres til. Jeg vil være så ubeskjeden å påstå at Folkehjelpa fikk kon-

troll over situasjonen.

Norsk Folkehjelp prioriterte hvem som trengte hjelp, og koordinerte det kompliserte arbeidet med å sørge for at kommunikasjonen mellom alle aktører over Nødnett fungerte som det skulle. Med massiv trafikk i to talegrupper og mange ressurser involvert, ►

↑ **VASSET I SNØ:** De frivillige jobbet under svært vanskelige kjøreforhold, ingen steder å parkere biler, innesnødde dører, lange veier å vasse i snø, samt stadig utfordringer med å løsne biler som har satt seg fast. FOTO: NORSK FOLKEHJELP ARENDAL

var det dessuten behov for avlastning på sambandet. En annen av Follo's operative ledere, Tomas Muribø, betjente sambandet hjemmefra for å avlaste Wisløff på det mest hektiske.

– Vi er trent opp til å lede. Folkehjelpa har god utdanning av operative ledere, og spesielt operative ledere i folkerike distrikter har mange aksjoner i løpet av et år. Vi er vant til å lede under krevende operasjoner, forklarer Wisløff. – Når det er sagt, var jo dette en spektakulær hendelse som vi ikke hadde vært borti før.

Rundt fire timer etter at alarmen gikk, kom trafikken i gang igjen. Det ble kun meldt om

noen få som trengte medisinsk hjelp. Norsk Folkehjelp Indre Østfold tok hånd om disse personene og fikk fraktet dem ut fra skadestedet.

KRAFTIG SNØFALL I ARENDAL. Mot slutten av året ble Arendal rammet av et kraftig snøfall som varte i mange dager. Det førte til at verden ble uframkommelig. Det skulle bli det kraftigste snøfallet på bortimot ti år, og kommunen satte krisestab.

– Vi hadde rundt 15 mannskaper i beredskap på nyttårsaften som holdt seg edru og var klar til å bidra. Men vi ble ikke utkalt før 1. nyttårsdag, sier Helene Tunglund, studi-

eleder i Norsk Folkehjelp Arendal. Hun hadde den operative ledelsen under store deler av aksjonen.

Lokallagene Arendal og Åmli fikk i oppdrag å hjelpe hjemmesykepleien rundt til dem som trengte medisiner og tilsyn. En sjåfør og en førstehjelper kjørte rundt i en firehjulstrekket sammen med en eller to hjemmesykepleiere.

– Og så var vi selvfølgelig utstyrt med spader, for her handlet det om å grave seg løs når vi satte oss fast, ikke hvis vi satte seg fast, konstaterer Tunglund.

LIV, HELSE, LÆRING OG MÅKING. Dagene i Arendal besto gjerne av å måke seg fram til hus og dører så hjemmepleien kunne komme inn. Det var så stort snøfall at det hadde ikke mye å si om det var måkt rett før de ankom. Spadene måtte fram uansett.

– Dagen begynte gjerne i fem-sekstida på morgenen med å grave oss ut av ytterdøra, grave fram bilen, og få den på veien for å hente hjemmesykepleien. Og så begynte vårt reelle oppdrag klokka sju, forteller Tunglund.

I én uke gjennomførte Folkehjelperne oppdraget under svært vanskelige forhold. Det var både førstehjelp, redning, mannskapenes sikkerhet og hjemmesykepleien som sto i fokus.

– Vi hentet folk hjemme som skulle til kreftbehandling, vi kjørte ut medisiner i firehjulingen med belter, vi plukket opp folk på vei til jobb og kjørte dem som hadde bodd mange netter på arbeidsplassen hjem, slik at de endelig kunne få treffe familie og barn igjen, sier Tunglund.

GODT SAMARBEID OG MYE SKRYT. Helene Tunglund forteller også at lokalbefolkningen i Arendal utviklet et unikt samarbeid og samhold under snøkaoset.

– Når folk ikke kom seg til jobben på sykehjemmet eller sykehuset med bil, gikk de bare langs veien og håpet på skyss. Folk som kom kjørende forbi plukket dem opp og kjørte dem på arbeid. Dette har ikke bare brakt Norsk Folkehjelps medlemmer nærmere hverandre, men hele lokalbefolkningen, fortsetter Tunglund. – Folk var så slitne etterpå!

Hun forteller at det til slutt gikk det ut over lagets evne til å være i normal beredskap. Alle i lokallaget som vanligvis deltar i leteaksjoner, var i sving med snøkaos-oppdraget, og det var fare for at de havnet helt på felgen.

– Til syvende og sist måtte vi si til kom-

↑ **FRIVILLIGE PÅ OPPDRAG:** Norsk Folkehjelp Follo rykket ut med hjelp til dem som satt fast på E18. FOTO: NORSK FOLKEHJELP FOLLO

munen at nå må dere planlegge en nedtrap-ping. Dere må prioritere de veiene som gjør at det er mulig for en hjemmesykepleier å komme seg fram, selv om det er private veier. Dette måtte til for at vi kunne gå tilbake til normal beredskap, sier hun.

Den hektiske uka fikk også noen positive ettervirkninger, ifølge Tungland.

– Etter at folk hadde jobbet i mange dager og fått mye erfaring, kunne nye mannskaper få prøve seg på KO-roller under trygge og kjente omstendigheter. De som fra før ikke hadde så mye erfaring med å koordinere eller styre samband eller oppdrag, kunne nå få prøve seg, så det ble store læringsmulighe-ter for mannskapene våre, sier Tungland fornøyd.

Og etter alt slitet fulgte selvsagt også mye belønning. Samholdet mellom dem som var i virksomhet ble tettere, og Tungland fortel-ler at de fikk mange godord fra hjemmesy-kepleierne og kommunen.

– De var så gode på å skryte, og vi fikk en veldig mestringsfølelse av det vi gjorde. Og vi fikk også hver dag bekreftet hvor viktig jobb det var vi gjorde. Det var veldig motive-rende.

ULIK MEDIEOPPMERKSOMHET. I både Aren-dal og Follo fikk Folkehjelperne store utfor-

dringer som de løste på en god måte. Men hvordan den viktige innsatsen kom fram i mediene, var høyst forskjellig. Helene Tung-land forteller om frustrasjon over manglen-de kapasitet til mediearbeid. Hun skulle gjerne hatt mediestøtte fra Norsk Folkehjelp sentralt.

– Vi gjør en livsviktig jobb under meget krevende omstendigheter, og så er det til syvende og sist bare hjemmesykepleien og Arendal kommune som vet om det, sier hun. – Det er jo mange organisasjoner som er gode på å bruke slike situasjoner til å få blest i mediene. Det har ikke vi ressurser til når vi er i oppdrag.

I Follo hadde Harald Wisløff knapt kommet seg ut døra hjemmefra etter alarmen fra operasjonsentralen, før VG ringte. Mindre enn ett døgn senere hadde Norsk Folkehjelp Follo vært på TV2, i Nyhetsmorgen på NRK, vært intervjuet av svenske Expressen og Dagbla-det, og stilt live på Sveriges Radios morgen-sending.

LÆRING OG ERFARINGER. Men alt var heller ikke på plass i Norsk Folkehjelp Follo – for eksempel hadde de ikke full beredskap for en slik situasjon, som tilstrekkelig med vann og tepper. Det ordner de opp i nå.

– Det er lurt å se for seg flere scenarier

som trafikk-kaoset i Ørje, så vi kan oppar-beide bedre rutiner på hvordan vi skal opptre i veldig spesielle situasjoner, understreker Harald Wisløff.

På det personlige planet konkluderer han med at han i Ørje tidligere skulle gått fra ope-rativ innsats til å trekke seg litt unna og ta ledelsen. Det var det situasjonen krevde.

I Arendal manglet de lokaler til utstyret sitt, så det var spredt rundt, blant annet i hengere her og der. I uværet snødde bered-skapshengeren og hengeren med båt ned, noe som selvsagt svekket beredskapen.

– Dagen etter at oppdraget rundt det store snøfallet var over, gikk styret beslutsomt inn for å skaffe lokaler for å sikre beredska-pen og sørge for at ikke utstyret vårt blir ødelagt i slike vær-situasjoner, sier Helene Tungland.

Hun etterlyser også formelle prosedyrer for hvordan Norsk Folkehjelp sentralt kan bistå lokallag når det er noe de mangler res-surser til selv, som mediestøtte eller res-sursplanlegging.

– En ting er sikkert. Det kommer flere dager som disse, avslutter hun.

DETTE BØR DU HA I BILEN OM VINTEREN

- › En god isskraper med tagger på en av sidene for å ta stålisen
- › Lommelykt
- › Startbooster
- › En sammenleggbare spade
- › Ekstra refleksvest(er), for å gi passasjerer og for å markere sted ved vilt påkjørsel
- › Pledd
- › Førstehjelpsskrin

Ting du også bør vurdere å pakke, for å være forberedt på nesten alt:

- › Kjetting, eventuelt kjetting på boks eller snøstrips
- › Ekstra klær (spesielt lue og votter, samt gjerne ullundertøy du kan ta på under klærne)
- › Vann, varm drikke og energibarer

KILDE: NAF

Livsviktig kunnskapsde

Aller lengst nord i Mosambik, i Cabo Delgado-provinsen, er Norsk Folkehjelp med på å bygge opp et nettverk av ildsjeler som skal bidra til et tryggere samfunn.

IDA KROKSÆTER (tekst og foto)

Like nord for provinshovedstaden Pemba ligger nasjonalparken Quirimbas med over 350 ulike fiskearter, mangroveskog og koral-ler. Under bakken ligger en annen type rikdom, i form av rubiner, grafitt, gull og gass.

Før var dette en kjent turistdestinasjon, men i 2017 startet en voldelig konflikt mellom myndighetene og væpnede grupper som fortsatt preger hele provinsen.

Bakgrunnen for opprørene er kompleks, og både urettferdig fordeling av ressurser, vedvarende marginalisering av etniske grupper og ulike religiøse interesser nevnes som sentrale årsaker.

Siden starten har konflikten og tilstedeværelsen av militære styrker vokst, og konsekvensene for befolkningen blir stadig mer alvorlige. Både mennesker og infrastruktur er et mål, flere tusen er drept, og nesten en million er internt fordrevet.

I tillegg til den væpnede konflikten er Cabo Delgado også en av provinsene i Mosambik som er hardest rammet av naturkatastrofer og ekstremvær. Bare i løpet av de to siste årene har to sykloner ødelagt infrastruktur og tvunget ytterligere 180 000 personer på flukt.

VIL STYRKE BEFOLKNINGEN. Norsk Folkehjelp har nå, i samarbeid med den lokale partnerorganisasjonen Wiwanana og Direktoratet for katastrofehåndtering, startet et omfattende beskyttelsesprosjekt hvor lokalbefolkningen skal lære å verne seg mot de ulike truslene.

↑ **Å LÆRE FØRSTEHJELP ER GØY:** Her samarbeider Benedito Joaquim Barros, Sabina Romão Quelimane og Pedro Muroto Camela.

– Alle disse krisene avdekker ulikhet, fattigdom og mangel på grunnleggende tjenester. Hovedmålet vårt er å styrke befolkningen i konfliktområdene, slik at de kan beskytte seg selv, forteller Ernesto Wate, prosjektkoordinatør på Norsk Folkehjelps kontor i Pemba.

– Det er mange utfordringer i samfunnet her. Mange barn får ikke gå på skole, så det er mange som ikke kan lese og skrive. I tillegg har vi utfordringer som mangel på sysselset-

ting for unge, og det er mye frykt i lokalsamfunnene.

LIVSVIKTIG FØRSTEHJELPSKUNNSKAP. Ett av tiltakene som skal gjøre befolkningen i denne provinsen bedre i stand til å beskytte seg selv, er opplæring i førstehjelp. Og for første gang tar Norsk Folkehjelp i bruk frivilligheten i Norge for å bygge opp denne kunnskapen i et internasjonalt prosjekt. I løpet av tre opplæringsrunder skal Norsk Folkehjelps

ling i Mosambik

og Helene Tunland om å stoppe en større blødning på

egne førstehjelpsinstruktører lære opp instruktører i Cabo Delgado.

– Prosjektet er bygget opp etter en «training of trainers»-modell, som betyr at vi utdanner førstehjelpsinstruktører som kan overføre kunnskapen til lokalbefolkningen. Vi skal utdanne flest mulig instruktører for å gjøre prosjektet selvgående i provinsen, sier Robin Skjellum.

Han er frivillig i Norsk Folkehjelp og prosjektleder for førstehjelpskurset.

↑ **INSTRUKTØRENE:** Til sammen har Esben Olsen, Helene Tunland, Hedda Nordby Pedersen og Jardar Falch mange års erfaring som førstehjelpsinstruktør. De var den første av tre grupper fra Norge som skal til Pemba for å lære opp lokale instruktører.

↑ **BLØDNING:** Praktisk trening er en svært viktig del av et førstehjelpskurs. Her trener Esperanca de Fatima Emilio på å stanse en større blødning på Nuno Tadeu Gremo.

– Vi har laget et kurs som er tilpasset lokale forhold i Cabo Delgado, konsentrert om behandling av bevisstløse personer, store blødninger, brannsårr, traumeskader og egen-sikkerhet, forteller han.

ULIKE BEHOV I NORGE OG MOSAMBIK. En av de store forskjellene mellom Norge og Mosambik er tilgangen til helsehjelp ved akutt

sykdom og skade. En helt essensiell del av et førstehjelpskurs i Norge er å lære å ringe 113 så tidlig som mulig ved kritiske skader. Da kommer det umiddelbart en ambulanse, og du får veiledning om hva du skal gjøre videre mens du venter.

Men mange steder i Cabo Delgado er ikke sykehus eller helsetjenester lett tilgjengelig, og de få ambulansene som finnes blir hovedsakelig brukt til å flytte pasienter mellom ulike sykehus. Det har gjort at gruppa som har utarbeidet kurset har måttet gjøre ting litt annerledes enn de er vant til.

– Det føles veldig unaturlig å ikke lære bort å ringe nødnummeret, som er et av hovedpunktene i kursene vi holder i Norge. Ringer du 113 i Norge får du veiledning til hva du skal gjøre videre, men her i Mosambik må deltakerne lære å selv vurdere når de trenger profesjonell helsehjelp, og de må selv sørge for å få pasienten til sykehus. I denne regionen skjer det ofte ved bruk av motorsykkel, sier Helene Tunland.

Hun er en av fire instruktører som deltar ►

↑ **BESTÅTT:** Helene Tunland gratulerer Raquina Saide med bestått kurs og diplom som viser at hun nå kan lære opp andre i førstehjelp.

i denne første opplæringsrunden. Hun forteller videre at det også er andre spørsmål som får større plass her enn på et førstehjelpskurs i Norge.

– Vi legger selvfølgelig mye vekt på egen-sikkerhet og sikkerhet for pasienten. I tillegg har vi et punkt om pasientprioritering, noe som kan være veldig viktig i konfliktfylte områder. Vi tar også opp hva som bør gjøres i forbindelse med fødsler, som for eksempel hvis det oppstår en stor blødning eller hvis barnet ikke puster når det kommer ut.

40 NYE INSTRUKTØRER. I løpet av fem intensive dager lærer Tunland og teamet opp 40 instruktører, som stolt kan motta kursbevis på at de nå kan lære bort grunnleggende førstehjelp. Men for å kunne utdanne nye instruktører, må de komme tilbake på neste kurs i juli for å ta neste nivå med opplæring.

– Vi håper å se igjen mange av deltakerne

da. Vi er helt avhengig av at flest mulig vil ta neste steg for at prosjektet skal bli bærekraftig her i Cabo Delgado, sier Tunland.

Et av de store usikkerhetsmomentene før hun kom til Pemba var hvordan det ville bli å undervise noen som snakker et fremmed språk. Det offisielle språket i Mosambik er portugisisk, og undervisningen må dermed foregå med tolk.

– Det har gått veldig bra. Tolkene er kjempeflinke og var god forberedt, og de har vært helt avgjørende for at vi har lyktes så godt som vi har gjort, sier Helene Tunland.

Denne uka jobber hun i team med Jardar Falch, som har 20 års erfaring som førstehjelpsinstruktør i Norsk Folkehjelp Jæren. Alle bekymringene han hadde på forhånd om hvordan det ville bli å undervise på et ukjent språk og et annet kontinent, forsvant fort:

– Det er mange likheter mellom Norge og Mosambik. En av dem er ønsket om å tilegne

↑ **SIDELEIE:** Å sikre fri luftvei er alltid punkt én i førstehjelp. Her viser Hedda Nordby Pedersen hvordan Raquina Saide skal legge Esperanca de Fatima Emilio i sideleie.

seg denne kunnskapen. Det er stort engasjement og lærevilje begge steder, sier han.

VIKTIGE SAMARBEIDSPARTNERE. Flere av deltakerne i den første opplæringsrunden kommer fra de hardest rammede distriktene i Cabo Delgado. For å lykkes med å spre

↑ **OBSERVERER:** Mendes Ali, Manafi Anli Selemene og Joaquina Inacio samarbeider om å hjelpe Sonia Lamunidine, mens resten av deltakerne observerer casen, slik at de kan komme med tilbakemeldinger i etterkant.

kunnskapen blant befolkningen her, må prosjektet nå ut i lokalsamfunnene som ligger nord for Pemba.

Nøkkelen inn dit er gode samarbeidspartnere. I tillegg til Direktoratet for krisehåndtering, er også den lokale partnerorganisasjonen Wiwanana avgjørende. Den har bygget seg opp som en stor og respektert organisasjon i Mosambik, etter å ha startet som et prosjekt i 1998.

Gjennom en struktur som ligner på Norsk Folkehjelp, med ansatte på regionskontorer og frivillige ute i distriktene, er Wiwanana den eneste organisasjonen i Cabo Delgado som har tilgang til de mest utsatte regionene.

– Vi har ansatte i Pemba, og når vi starter opp prosjekter i de ulike regionene i provinsen, mobiliserer vi frivillige som bor på stedet og kan gjøre en innsats lokalt, sier Carlos Manjate, programansvarlig i Wiwanana.

– Veiene er ikke trygge, men vi har klart å få med åtte deltakere fra to av de mest utsatte distriktene til dette kurset. Det neste steget i gjennomføringen av prosjektet er å holde disse kursene der ute, forteller Manjate.

Han har observert opplæringen i løpet av uka, og har tro på at kunnskapen som nå spres vil ha stor betydning for lokalbefolkningen.

– Jeg ser folk som ikke har noen erfaring med førstehjelp fra før, men som raskt tar til

seg kunnskapen og er svært motivert til å lære. Jeg tror dette vil gi oss mange mennesker som har ferdigheter til å hjelpe til i kriser, sier han.

– FØRST SKAL JEG LÆRE BORT DETTE HJEMME. Førstehjelpskunnskap er foreløpig et litt ukjent fagfelt i Cabo Delgado. Nettopp derfor trekkes det inn kunnskap fra Norge for å få satt i gang et bærekraftig opplærings-system lokalt. Deltakerne selv er ikke i tvil om at dette er livsviktig kunnskap.

Sabina Romão Quelimane jobber i administrasjonen i Direktoratet for katastrofehåndtering, og har selv opplevd viktigheten av førstehjelp.

– Under den siste syklonen ble jeg selv et av ofre, og trengte førstehjelp. Nå skal jeg først lære bort førstehjelp hjemme, deretter skal jeg undervise resten av lokalsamfunnet mitt, forteller hun.

Quelimane smiler bredt når hun blir spurt om det er gøy å være førstehjelpsinstruktør.

– Jeg synes dette er veldig interessant. Når du bor i Cabo Delgado, kommer du ofte opp i situasjoner der du får bruk for denne kunnskapen, og det er derfor jeg meldte meg på kurset, sier hun.

Gamito Armando Francisco kommer fra Macomia, som er en av regionene som er hardest rammet av de voldelige angrepene.

Til daglig leder han arbeidet mot naturkatastrofer i Macomia.

– I Macomia opplever vi flere angrep, og det er veldig viktig for meg å lære førstehjelp slik at jeg kan hjelpe lokalbefolkningen i disse situasjonene, sier han og utdyper: – Hvis vi for eksempel flykter fra et angrep og finner noen som er skadet, så vet vi hvordan vi kan hjelpe dem.

FLERE VIKTIGE TILTAK. Førstehjelpsopplæringen er én av flere komponenter i et større beskyttelsesprosjekt som Ernesto Wate koordinerer.

– I samarbeid med det Departementet for katastrofehåndtering skal vi jobbe med å spre sikkerhetskunnskap gjennom plakater og videoer. Vi skal også etablere og lære opp katastrofekomiteer i flere av de mest utsatte områdene. I tillegg har vi en risikoopplæring for å styrke lokalbefolkningens kunnskap om hvordan sivile kan organisere ubevæpnet beskyttelse, sier Wate. Han tror at førstehjelpsopplæringen er viktig for helheten i prosjektet.

– Det er mangel på denne kunnskapen i Cabo Delgado, derfor er dette prosjektet en god mulighet til å styrke lokalsamfunnene. Dette er kunnskap innbyggerne kan bruke i fredstid, og så vil de ikke minst kunne redde liv også når det skjer en krise.

FAKTA

- I 2023 var over 850 000 internt fordrevet i Mosambik, ifølge UNHCR. 51 prosent av disse er kvinner og barn.
- Cabo Delgado er den nordligste provinsen i Mosambik, og grenser til Tanzania.
- I Cabo Delgado bor det 2,3 millioner mennesker, som er 8 prosent av befolkningen i Mosambik.
- Befolkningen i provinsen lever hovedsakelig av jordbruk, fiske og handel.
- Beskyttelsesprosjektet som Norsk Folkehjelp er en del av, er finansiert av Echo og Utenriksdepartementet.

AMBIISIØS: Beate Liberg har store ambisjoner for at Sanitetsungdom skal vokse de neste fire årene.
– Det beste med Norsk Folkehjelp er alt vi lærer, og det å kunne bruke det i praksis, sier hun.

Ungdomsleder **med** **store visjoner**

Beate Liberg er Sanitetsungdoms nye leder. 17-åringen har sekken full av både erfaringer og ambisjoner for de neste årene.

IDA KROKSÆTER [tekst og foto]

Beate Liberg er den yngste lederen i Norsk Folkehjelp, men langt ifra den minst erfarne. Av sine 17 år, har hun vært engasjert i Norsk Folkehjelp i 16,5.

– Jeg var seks måneder første gang jeg var med på sanitetstjenesten under Birken. Det er en årlig tradisjon hjemme på Rena. Da jeg var liten delte jeg ut kjeks og vann, og det var veldig gøy å bli gammel nok til å bidra med førstehjelp, sier hun.

Sitt første førstehjelpskurs tok hun som 13-åring. Mens mange voksne tenker at en førstehjelpstjeneste kan være et stort ansvar å legge på tenåringer, har Beate aldri vært redd for å bidra når det trengs.

– Det skjer mange ulykker under Birken, både på sykkel og ski. Det er brudd, kutt og andre skader med store blødninger. Det er mye å håndtere, men jeg har aldri følt at det har vært noe problem, fordi jeg har fått så god opplæring, sier hun.

VOKSNE MÅ STOLE PÅ UNGDOMMEN. Beate er et levende eksempel på det hun brenner mest for når det gjelder ungdom – å gi dem ansvar og tillit.

– Jeg tror kanskje at mange voksne misforstår oss ungdommer litt, og jeg tror heller ikke de helt ser potensialet vårt. De fleste unge har mer å by på enn det de viser fram, og jeg vet at når dagens ungdommer blir mannskaper i saniteten, er det ingen tvil om at de vil gjøre en god jobb, sier hun. – Jeg tror kanskje ikke ungdommene skjønner det helt selv heller – hvor viktig innsatsen deres er. Både nå og i framtida, legger hun til.

↑ **SSU:** Det nye Sentrale Sanitetsutvalget består av: Arne Alsvik, Jørgen Einarsve Aunet, Monica Nervik, Leif Johan Monsøy, Beate Liberg og Heidi Søreide.

Selv ser hun et stort potensial i det å engasjere flere unge i hobbyen hun er så glad i.

– Når det gjelder klima og kriser, har vi en anelse av hva som venter. Vi har erfart en del allerede, og får mye input gjennom skolen, frivilligheten og nyhetene. Ungdom vil være en stor ressurs i beredskapen, og bør være et satsingsområde for oss.

REKRUTTERING OG VEKST. Snart skal Beate ta store og viktige livsvalg, men enn så lenge er hun fortsatt en del av Sanitetsungdom på Rena. Og det er et godt sted å være. Men hun kjenner folkehjelpere i hele Norge, og vet at hvis utdanningsveien tar henne til andre ste-

der, vil dørene til folkehjelpshus over hele landet står åpne.

– Det beste med Norsk Folkehjelp er alt vi lærer, og det å kunne bruke det i praksis. Det er gøy å kunne gjøre en forskjell, sier hun. – Jeg kommer til å fortsette i Norsk Folkehjelp selv om jeg flytter. I denne organisasjonen blir du kjent med så mange forskjellige folk, og det er også noe av det morsomste med å ha et sånt verv, sier hun.

– Hvorfor ønsket du å være leder for Sanitetsungdommen?

– Fordi jeg har ambisjoner og ønsker for ungdom, og jeg har vært med så lenge at jeg vet hvordan ting fungerer. Da er det lettere ►

TEMA: Sanitet: Nye oppgaver i inn- og utland

→ **ØVELSE:** Beate Liberg like seg best i felt. Her trener hun på pasientbehandling under en actionhelg for sanitetsungdom hjemme på Rena i 2022.

å ta på seg et sånt verv. I tillegg er jeg fortsatt 17 år og en del av ungdommen, så jeg ser hvor behovene er størst, sier hun.

STØRRE PLESS I ORGANISASJONEN. Som leder kommer Beate til å jobbe hardt for at sanitetsungdommene får en større plass i organisasjonen.

– Vi er heldige som har et godt samarbeid med både Saniteten og Solidaritetsungdom. Særlig er det viktig å jobbe tett med Saniteten. Målet med jobben vi gjør i dag, er jo å få fram framtidens mannskaper, sier hun.

Og for å nå det målet må satsingen på rekruttering av ungdom styrkes, mener hun.

– Vi ønsker at flere unge skal bli med. Hos oss skal de få en arena der de kan bli trygge på seg selv og det de gjør. Her skal de få venner og lære å samarbeide på tvers av lokallagsgrensene.

Beate ser at sanitetsungdommene er flinke til å samarbeide med folk de ikke kjenner, og forteller at det lærer de ikke minst på de nasjonale samlingene.

– Det gjøres allerede mye godt arbeid rundt omkring i lagene. Vi prøver å bli mer synlige i sosiale medier, besøker skoler og står på stand. I tillegg har vi hatt en voksenledersamling med fokus på verving og hvor viktig det er med ressurspersoner som er villig til å gjøre en innsats i lokallagene, sier hun.

LÆRERIKT LANDSMØTE. Etter fjorårets landsmøte fikk ungdommene mye skryt for å vise seg fram på talerstolen med godt forberedte innlegg. I tillegg til flere vedtak i spørsmål som de brakte til torgs, står det å styrke ungdomsorganisasjonene igjen som en av de overordnede prioriteringene for Norsk Folkehjelp i landsmøteperioden.

– Jeg er ekstremt imponert over ungdommene og innsatsen de gjorde på landsmøtet. De var kjempetøffe og inntok talerstolen. Og de som ikke gjorde det, hjalp til med å skrive innleggene, sier Beate.

Det ligger et langsiktig arbeid bak nettopp det, understreker hun.

– På representantskapsmøtet bestemte vi hvilke saker som er viktige for oss og hva vi ville si. Dagen før landsmøtet jobbet vi videre med sakene, skrev innlegg og fikk gå opp på scenen og øve når det ikke var noen andre der. Vi var også fast bestemt på at vi skulle støtte hverandre, og tok plass foran i salen for å heie på hverandre.

BEREDSKAPSFOKUS. Landsmøtet vedtok at Norsk Folkehjelp skal bli en fullverdig beredskapsorganisasjon. Det har ungdommene også mange tanker om, selv om ikke forslaget kom fra dem.

– Det å bli en beredskapsorganisasjon vil si at vi jobber for å være bedre forberedt på store kriser, for de vil alltid komme i en eller annen form. I den sammenhengen er det

naturlig at vi satser på å rekruttere flere mannskaper, sier Beate.

Hun mener satsingen også går hånd i hånd med et annet område hun og resten av ungdomsutvalget ønsker mer fokus på: psykososial støtte og kameratstøtte i organisasjonen.

– Vi ønsker at ungdommene tidlig skal lære at det de er med på kan føre til følelser og reaksjoner det ikke alltid er så lett å håndtere. Det skal alltid være lavterskel for å si ifra om det. Med flere større kriser, vil de også få sterkere inntrykk og opplevelser. Vi har ikke hatt et godt nok apparat for dette, men jobber med å bli bedre. Vi ønsker å være best mulig forberedt også når det kommer til ivaretakelse av våre egne frivillige, sier Beate.

↑ **MYE Å LÆRE:** Man lærer også mye av å være pasient på øvelser. William Utbjør Pettersen passer på at Beate har fri luftvei, mens de andre sanitetsungdommene behandler sår og blødninger.

↑ **SOMMERCAMP:** Sommercampen er et av årets store høydepunkt for Sanitetsungdom. I fjor dro Beate Liberg, Herman Ekseth, Jonathan Kolle Busk og Mathias Emil Lundbye fra Rena til Sirdal for å være med på ei uke som inneholder både mye fag og moro.

IMØTEKOMMENDE VOKSNE. Som leder for Sanitetsungdom har Beate også en plass i Sentralt Sanitetsutvalg, som er det øverste leddet for tillitsvalgte i Saniteten. Heldigvis brenner de voksne for mange av de samme tingene som ungdommene.

– Det er litt skummelt å være med der, men de andre er veldig snille og har tatt meg godt imot. Selv om jeg er 17 år og jente, har ikke min stemme noen mindre betydning, forteller hun.

– Hva er det viktigste du vil gjøre som leder for Sanitetsungdom?

– Jeg vil bruke min rolle til å høre på ungdommen og hva de vil. Det er ungdommene jeg gjør dette for, og da må vi finne ut av det sammen. Og så er det viktig for meg å synliggjøre at de er en del av organisasjonen og

må få en større medbestemmelse i hvordan ting skal være.

Den jobben skal Beate heldigvis ikke gjøre alene, men sammen med resten av Sentralt Ungdomsutvalg Sanitet.

– Vi har et veldig bra samarbeid, og de er veldig flinke alle sammen. Jeg føler ikke at

jeg gjør noe viktigere enn de andre, vi jobber mot de samme målene. Alle har ulike erfaringer og ståsted, det er det som er så fint med at vi kommer fra ulike steder i landet. Det finnes ikke bare én løsning på hvordan ting skal være.

– Ny bil har gjort **mykje** for **motivasjonen**

Takk vere ein ny mannskapsbil kan legestudentane i Norsk Folkehjelp Sanitet Haukeland no raskt rykke ut på søk- og redningsoppdrag.

HEGE BJØRNSDATTER BRAATEN (tekst og foto)
Oversatt til nynorsk av: **LARS MOA**

Laget har rundt 400 medlemmer, og består av medisinstudentar på Haukeland universitetssjukehus i Bergen. Av desse er 50 godkjente søk- og redningsmannskap.

– Med ei meir effektiv utrykking kan vi raskare hjelpe andre ressursar, søke over eit større område og sette i gang potensielt livreddande arbeid, seier prosjektleiar Vilde Nygård Gangsø. – Mange av dei vi søker etter er personar med demens eller med auka sjølvmondsrisiko, der tidsaspektet kan vere avgjerande for utfallet.

BRUKTE HALVANNAN TIME PÅ Å RYKKE UT.

Haukeland-laget hadde tidlegare ein mannskapsbil, men i 2020 måtte denne vrakast. Det gjorde mannskapa avhengige av leigebil, noko som kunne auke utrykkingstida betrakteleg.

– Vi hadde blant anna eit tilfelle der fleire av mannskapa våre måtte vente i halvannan time før dei fekk rykka ut, fordi det var få leigebilar tilgjengelege. I tillegg til dette opplevde vi også at det vart meir utfordrande å motivere mannskapa våre til å stille på aksjonar, seier Gangsø.

Lokallaget har eit depot i det gamle bygget til Gades institutt på Haukeland. Her blir alt dei treng for å delta i førstehjelpsoppdrag og i søk og redning oppbevart. Med leigebilar plasserte langt unna depotet, vart det tidkrevjande å gjere seg klare til å rykke ut.

NY BIL OG BETRE RUTINAR. Med støtte frå Stiftelsen Dam har Norsk Folkehjelp Sanitet Haukeland no kjøpt ny bil. Takk vere velvillige gardeigarar får bilen stå gratis i eit parke-

↑ **NY BIL:** Med støtte frå Stiftelsen Dam har Norsk Folkehjelp Sanitet Haukeland no kjøpt ny bil. Takk vere velvillige gardeigarar får bilen stå gratis i eit parkeringshus like ved depotet.

ringshus like ved depotet. Det betyr at mannskap raskt kan laste bilen og rykke ut på oppdrag.

– Prosjektet har også gitt oss ei meir føreseieleg utrykking, noko som har betra motivasjonen til mannskapa for å stille opp på søk, seier Gangsø.

Gjennom prosjektet har dei også revidert prosedyrane for å gjere utrykkingane meir effektive og føreseielege.

– Vi har jobba for å auke motivasjonen blant mannskapa våre, blant anna gjennom

å senke terskelen for å delta i søk. Sidan vi som studentlag opplever relativt hyppig utskifting av medlemmene, har det også vore viktig for oss å fokusere på rekruttering av nye mannskap, instruktørar og lagleiarar, seier Gangsø.

VIKTIG BIDRAG TIL REDNINGSTENESTA. Kvart år utdannar lokallaget rundt 60 nye førstehjelpsmannskap, 20 nye hjelpeinstruktørar og 15 nye søk- og redningsmannskap. Gjennom året arrangerer dei også ei rekke

↑ **NORSK FOLKEHJELP HAUKELAND:** Laget har rundt 400 medlemmer, og består av medisinstudentar på Haukeland universitetssjukehus i Bergen.

temakvelder innanfor søk og redning, førstehjelp og akuttmedisin. Med ny bil og betre rutinar håper dei at lokallaget blir ein enda viktigare del av den frivillige redningsinnsatsen.

– Målet med prosjektet er å redusere responstida vår, altså den tida vi bruker frå vi tar imot eit utkall til vi er på plass på søksstaden. I tillegg til dette ønsker vi å auke interessa blant menneska våre til å stille på aksjonar, slik at vi kan møte det aukande behovet for frivillig redningsinnsats i samfunnet, seier Gangsø.

→ **VIKTIG BIDRAG:** Kwart år utdannar lokallaget rundt 60 nye førstehjelpsmannskap, 20 nye hjelpeinstruktørar og 15 nye søk- og redningsmannskap.

Utfordrende treningshe

Mørketid og desember-temperatur i Tromsø er den perfekte rammen om å trene på førstehjelp og redningsinnsats på vinterstid.

IDA KROKSÆTER [tekst og foto]

Skisenteret Kroken er ennå ikke åpent for sesongen. På parkeringsplassen står nesten 50 mannskaper og instruktører fra Norsk Folkehjelp, klar til å trene på innsats under krevende vinterforhold. Det er like før jul, og ikke mange timene med dagslys før det blir bekmørkt igjen.

Mannskapene kommer fra 20 ulike lokallag over hele landet, og mange av dem har aldri møtt hverandre før. Snart skal de samarbeide om kompliserte redningsscener i et ukjent terreng. De deles inn i grupper som skal øve på ulike momenter innenfor førstehjelp og redningstjeneste, og velger selv gruppe ut ifra hva de er interessert i.

– Vi har mange ulike aktiviteter – fra drone og ATV til førstehjelp, nedkjøling, pasientevakuering, vannredning og redning i bratt terreng. Alt dette blir ekstra utfordrende om vinteren, forteller Michael Nilsen, rådgiver for Norsk Folkehjelp i Nord-Norge og ansvarlig for samlingen.

– Det er viktig å øve på dette, fordi når vi står i en reell situasjon, må vi vite hvordan vi skal løse den på en mest mulig hensiktsmessig måte – både med tanke på vår egen sikkerhet og for pasientens beste, sier han.

ISKALD REDNING PÅ ISEN. En av deltakerne er Natalie Helle fra Norsk Folkehjelp Bodø. Hun deltar både på redning i bratt terreng og vannredning denne helga.

– Det er bra å samle folk fra hele landet til en slik samling. Folk har ulike erfaringer, og da får vi også øynene opp for ulike løsninger som igjen gjør at vi kan utvikle oss, sier hun.

Det ser lite fristende ut å hoppe ut i det delvis islagte vannet som brukes for anled-

↑ **SAMARBEID:** Freddy Kviteberg fra Norsk Folkehjelp Lenangen og Nina Pettersen fra Norsk Folkehjelp skrenten.

ningen, men Natalie elsker det.

– Jeg er dykker på fritida, og synes vannredning er kjempeartig. Det er veldig fint å få øve på å redde noen fra vann til is. Er det tynn is, er det viktig å fordele vekten riktig, så dette er god erfaring å ta med seg, forteller hun.

Natalie Helle tar med seg flere elementer hjem til Bodø, og blir særlig inspirert av en gjeng som overnatter ute den ene natta.

– Vår region er ikke helt ulik Tromsø-regionen. Vi har både vinter, skred og is, og de

FAKTA

I desember ble Norsk Folkehjelps første nasjonale fagsamling med fokus på vintertjenester gjennomført i Tromsø. Nesten 50 mannskaper og instruktører fra 20 ulike lokallag fikk en helt unik mulighet til å øve med andre mannskaper fra hele landet.

elg i vinterkulda

Stjördal samarbeider om å dra båra med pasienten opp

fleste temaene her er relevante. Jeg ønsker også å utfordre de andre i laget mitt til å ta med beredskapssekken og sove ute, slik at vi blir tryggere på utstyret vi har i sekken og hvordan vi bruker det, sier hun.

ØVELSE OG EVALUERING. Øvelsesdagen er lagt opp slik at mannskapene først har en faglig gjennomgang og øvelser i sine grupper. Deretter blir de utfordret med mer komplekse caser der de må samarbeide med de

↑ **KNUTER:** Natalie Helle [i midten] fra Norsk Folkehjelp Bodø får opplæring i knutene som trengs for å kunne operere sikkert i bratt og glatt terreng.

↑ **STABILISERER PASIENT:** Viljar Limstrand i Norsk Folkehjelp Bodø følger med når det gjennomgår bruk av vakuummadrass for å stabilisere pasienten.

andre gruppene – som for eksempel ved å finne og behandle en skadet pasient i terrenget, for deretter å evakuere vedkommende ned til veien med ATV. Casene er så realistiske som mulig, forteller Michael Nilsen:

– Det er øvelser som gjør mester, og for at vi skal gjøre det så bra som mulig i en virkelig situasjon, må vi også øve så reelt som mulig. Når vi er ferdig med øvelsen, reflekterer vi sammen: Hvordan fungerte dette? Var det noe som kunne vært gjort annerledes?

FRAMTIDA KOMMER RASKT. I tillegg til å trene på hendelser de kan møte i løpet av en lang vinter, utfordres deltakerne også til å vurdere om Norsk Folkehjelp bør jobbe annerledes for å utvikle seg når det gjelder vintertjenester.

– Ett av målene med samlingen er å videreutvikle Norsk Folkehjelps vintertjenester på søk og redningsfronten. Det er mye vi kan bli bedre på, forteller Michael Nilsen.

Nina Pettersen fra Norsk Folkehjelp Stjørdal er enig i at dette er en viktig diskusjon å ta:

– Det er særlig tre ting som vil utfordre oss i framtida: Økt grad av profesjonalisering, høyere krav fra samfunnet og det at færre generelt sett er mye ute på vinterstid. Vi kommer også til å få nytt utstyr og teknologi som krever at lagene må øve mer jevnlig, mener hun.

Michael Nilsen tar med seg mange gode poenger fra samlingen tilbake til kontoret:

– Vi har fått mange gode erfaringer som vi kan jobbe videre med. Vi har også fått noen aha-opplevelser og veldig gode tilbakemeldinger. Kanskje bør vi også arrangere en mer fagspesialisert samling som en videreutvikling av denne helga, sier han.

Norsk Folkehjelp

NÅ HASTER DET Å HJELPE!

– Gi en gave
som redder liv.

vopps
til 8000

Les mer om vårt
arbeid i Gaza her:

FENIX
LIGHTING FOR EXTREMES

**LYS OPP I MØRKET MED
KVALITETSLYKTER FRA FENIX**

HÅNDLYKTER // HODELYKTER // SYKKELLYKTER // CAMPINGLYKTER

LYKTEPAKKE

HM71R + E02R

☀ 2700 Lumen

🌡 -35° til 45°C

🔌 USB-C lading

📏 230m maks rekkevidde

🛡 Støtsikker 2m

💧 Vanntett IP68

📍 Spotlys og flomlys

🔋 5000 mAh batteri

Veiledende pris

kr 1.799,-

Kraftig kombilykt med stor sidebryter,
lett å bruke med votter eller hansker.
– HÅNDLYKT OG HODELYKT I ETT!

PULSAR

– Perfekt til søk og redning!

TERMISK TEKNOLOGI

Termisk monokulær kikkert

TELOS XP50

- Rekkevidde 1800m
- WiFi for streaming
- Video 64GB
- 1024×768px AMOLED HD display
- Sensor oppløsning 640×480px @ 17µm
- Sensor sensitivitet NETD <18mK
- Trådløs lading
- Rekkevidde avstandsmåler 1000m (LRF modell)

XP50

Veiledende pris

42.000,-

LRF XP50

Veiledende pris

46.000,-

Pulsar egenskaper

- Hurtigstart, bilde innen 3-4 sekunder
- WiFi og video på alle enheter
- Temperaturtoleranse -25 til +40/50
- Utskiftbare ladbare batterier
- Vanntett IPX7
- Norsk meny på alle enheter

📱 @PulsarVisionNorway

🌐 @pulsar.vision.norway

🌐 www.pulsar-nv.no

📺 PulsarVision

TENO ASTRO

Teno Astro AS
Industriveien 8b
6517 Kristiansund N

Tlf.: 71 56 57 10
post@tenoastro.no
www.tenoastro.no

SPECIALPRISER TIL NORSK FOLKEHJELP OG RØDE KORS. KONTAKT OSS!

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Norsk
Jernbaneforbund

Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak

Norsk Lokomotivmannsforbund

Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

Sørmarka
KONFERANSEHOTELL

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

 Fred. Olsen & Co.

LO Media

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet

Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet

Avd. 5

Avd. 3

Møre og Romsdal

Fellesforbundet

Avd. 23 Raufoss J & M – www.ff23.no

Fellesforbundet

Marinestasjonen

Fellesforbundet

Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag

Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet

Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet

Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag

Mattilsynet

Fellesforbundet

Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet

Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet

Avd. 108 Innherred Fagforening

FAGFORBUNDET

Frogn

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet

Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet

Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet

Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet

Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT

Hordaland/Sogn og Fjordane

Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær mine-rydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 15 000 medlemmer i Norge og 2200 ansatte i over 40 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Olav Tryggvasonsgate 5,
7011 Trondheim
regionskontoret.midt@npaid.org

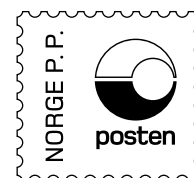
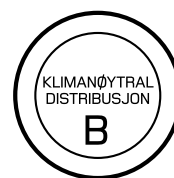
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Kavlifondet er stiftelsen som eier hele Kavlikonsernet, med Kavli og Q-Meieriene i Norge. Vi deler ut **hele** overskuddet til gode formål.

Barn og unges psykiske helse er høyt prioritert i våre tildelinger. Vi vil at alle barn skal oppleve trygghet, mestring og inkludering.

I 2022 kunne vi dele ut 81,5 millioner kroner. Takk til alle som bidrar ved å handle noe godt fra Kavli og Q-Meieriene!

Les mer om hva vi støtter: **Kavlifondet.no**

DEL MED
glede